

VISITORTJENESTEN

2014

Røde Kors

Visitortjenesten

INNHold

- 03 Humanitære behov
Røde Kors som humanitær aktør
- 04 Frivillige
Røde Kors satser på økt mangfold
- 05 Kvalitetssikring
Samarbeidspartnere og bidragsyttere
- 06 Tall
- 07 Visitortjenesten i media

RØDE KORS-PRINSIPPENE

HUMANITET

Røde Kors er grunnlagt ut fra ønsket om upartisk å bringe hjelp til de sårede på slagmarken. Både i sitt internasjonale og nasjonale arbeid streber Røde Kors etter å forebygge og lindre menneskelig lidelse. Organisasjonens formål er å beskytte liv og helse og sikre respekt for enkeltmennesket. Røde Kors arbeider for å fremme gjensidig forståelse, vennskap, samarbeid og varig fred mellom alle folk.

UPARTISKHET

Røde Kors yter hjelp uten hensyn til nasjonalitet, rase, trosbekjennelse, samfunnsklasse eller politisk overbevisning. Røde Kors streber utelukkende etter å lindre nød og komme hurtig til hjelp der nøden er størst.

NØYTRALITET

For å kunne bevare alles tillit skal Røde Kors ved konflikter ikke ta parti eller på noe tidspunkt la seg engasjere i uoverensstemmelser av politisk, rasemessig, religiøs eller ideologisk karakter.

UAVHENGIGHET

Røde Kors er uavhengig. Selv om det nasjonale Røde Kors skal bistå myndighetene under krig og i nødsituasjoner og er underlagt landets lover, må Røde Kors alltid opprettholde sin selvstendighet for til enhver tid å kunne handle i overensstemmelse med Røde Kors-prinsippene.

FRIVILLIGHET

Røde Kors er en humanitær hjelpeorganisasjon basert på frivillig medlemskap og er ikke på noen måte tilskyndet av ønske om økonomiske fordeler.

ENHET

I hvert land kan det bare være én Røde Kors-organisasjon. Den må være åpen for alle og utføre sin humanitære virksomhet over hele landet.

UNIVERSALITET

Røde Kors er en verdensomspennende bevegelse hvor de nasjonale Røde Kors-foreningene har samme status og deler samme ansvar og plikt til å hjelpe hverandre.

*Vedtatt på den 20. internasjonale
Røde Kors-konferansen i Wien i 1965.*

Aktivitetsrapporten 2014 er utarbeidet av
Nasjonal avdeling for omsorgsfag.

Grafisk utforming: Bring Dialog

Utgitt: 2015

Alt innhold er utarbeidet for Røde Kors.
Copyright © 2015 Røde Kors, Norge.

Det er ikke tillatt å kopiere, lagre, overføre, vise eller fremføre offentlig, bearbeide eller på noen måte endre innholdet i dette materialet uten forhåndssamtykke fra Røde Kors.

Kontaktinformasjon

Anders Mathisen
anders.mathisen@redcross.no

Humanitære behov

Ved slutten av 2014 var det 42 fengsler i Norge med nesten 4000 plasser. I løpet av et år er det over 14000 personer som soner i norske fengsler. De aller fleste innsatte opplever ensomhet og isolasjon som en stor påkjenning. Det er i tillegg en stor opphopning av sosiale og helsemessige problemer blant de innsatte. Det er vanlig å referere til følgende statistikk:

- 30 prosent av de innsatte har vært barnevernsklienter
- 30 prosent har nær familie i fengsel
- 40 prosent har bare fullført ungdomsskolen
- 40 prosent lever under fattigdomsgrensen
- 60 prosent er rusmisbrukere
- 50 prosent har kroniske sykdommer

Den internasjonale Røde Kors-bevegelsen (ICRC) besøker i løpet av et år over en halv million innsatte og internerte på verdensbasis. Som en nøytral humanitær organisasjon får Røde Kors være alene i fengselet med den innsatte. Denne tilliten er Røde Kors gitt av samtlige 191 stater som har undertegnet Genèvekonvensjonene. Visitortjenesten er utføringen av dette mandatet i fredstid, og en visitor er en nøytral samtalepartner for den innsatte.

Røde Kors som humanitær aktør

Visitorer fra Røde Kors besøker innsatte i fengsel etter ønske fra den innsatte selv. Visitorene skal være til støtte for innsatte som trenger noen å snakke med. Ensomheten bak murene kan være vanskelig. Jevnlige besøk er derfor ofte et kjærkomment tilskudd i fengselshverdagen. For mange innsatte er dette den eneste regelmessige kontakten de har med verden utenfor murene. Kjernen i visitortjenesten er den *fortrolige samtalen*. Visitorene bidrar til at fengselshverdagen blir litt lysere for den innsatte. Visitoren representerer et «vindu ut mot verden». Røde Kors er en upartisk organisasjon som besøker alle typer innsatte, uansett politisk syn, type lovbrudd, kjønn, rase og tro. Røde Kors ønsker å prioritere de mest utsatte:

1. **De som sitter på varetekt og isolasjon:** Røde Kors er spesielt oppmerksom på varetekts-innsatte ilagt restriksjoner. Norge har 3800 soningsplasser, og nesten en tredjedel benyttes til varetekt. Dette er et høyt tall. Det er tverrpolitisk enighet om, og et uttalt ønske fra statsadvokaten, at Røde Kors skal prioritere varetekt og innsatte som soner særlig isolert.
2. **Forvaringsdømte:** Forvaringsdømte som soner for særlige grove lovbrudd skal prioriteres. Det å ikke vite når eller om man slipper ut er en stor psykisk belastning. Røde Kors vurderer det som viktig at forvaringsdømte får regelmessig besøk.
3. **Utenlandske innsatte:** Over 120 nasjonaliteter er til en hver tid representert i norske fengsler. De siste fem årene har det vært store endringer i innsatte-befolkningen. Fengselet er en kulturell smeltedigel, og i mange tilfeller kan språket isolere og gjøre fengselshverdagen ekstra tung. Visitortjenesten ønsker å nå de innsatte som ikke snakker norsk.
4. **Psykisk syke innsatte:** Det finnes mange innsatte med store psykiske problemer. Det å ha en nøytral og god samtalepartner er ekstra viktig for denne gruppa med innsatte.
5. **Unge førstegangssonere:** For unge lovbrøyttere kan ringvirkninger av fengselsopphold være spesielt ødeleggende, og fengselkulturen kan virke sterkt negativt. Å få rutinemessig besøk av trygge voksne kan ha stor betydning.

Frivillige

Den frivillige dimensjonen er helt sentral for de innsatte. Å bli prioritert av en som ikke får betalt, er for mange en bekreftelse på likeverd og respekt. Flere innsatte har uttrykt at besøkene fra visitorene har vært med på å gi dem en opplevelse av verdighet. Som en innsatt har formulert det: *«Jeg vet at visitoren ikke kommer hit av noen annen grunn enn at hun har lyst til å hjelpe meg. Det er nesten for godt til å være sant.»* For å gjennomføre denne tjenesten, er vi helt avhengig av mange og gode mennesker som ønsker å gjøre en innsats over tid. Mange av våre visitorer har besøkt samme innsatte annen hver uke over mange år. Dette er en humanitær innsats som det står stor respekt av.

Visitortjenesten går ofte under benevnelsen «den usynlige tjenesten» fordi den finner sted innenfor murene, inne på cella, og er et møte mellom to mennesker alene. I tillegg til dette er visitorene underlagt en svært streng taushetsplikt. Det betyr at denne formen for frivillig arbeid kanskje ikke synes så godt utad i samfunnet, men det er ingen tvil om at tjenesten yter et betydelig humanitært bidrag. Visitortjenesten er en av de viktigste aktivitetene i Røde Kors, er godt synlig internt i vår egen organisasjon og treffer midt i vårt eget verdigrunnlag. Å være visitor kan være meget krevende, men det gir også mye tilbake å være frivillig i denne tjenesten.

Røde Kors satser på økt mangfold

Røde Kors har vedtatt en strategi for økt mangfold og har utarbeidet en mangfoldsveileder som skal bidra til at alle ledd i organisasjonen arbeider for økt mangfold. Her regnes mangfold som et vidt begrep som inkluderer alder, kjønn, etnisitet og funksjonsnivå. Røde Kors ønsker å bygge organisasjonen ut i fra et mangfold som gjenspeiler sammensetningen i befolkningen for øvrig. Det er derfor en målsetting at alle omsorgsaktiviteter gjenspeiler nettopp dette mangfoldet. Gjennom økt mangfold blir også aktivi-

tetene bedre. Vi har utviklet rekrutteringsbrosjyrer for hvordan det lokale Røde Kors kan rekruttere til økt mangfold ved å samarbeide med minoritetsorganisasjoner, og ved å ta direkte kontakt med enkeltpersoner for å bruke deres ressurser i Røde Kors-aktiviteter. Det er også utarbeidet et eget tre-timers kurs om mangfoldsarbeid i organisasjonen. Mangfoldsperspektivet er innbakt i alle kurs på frivillighets- og tillitsvalgt-siden.

Kvalitetssikring

Visitortjenesten er helt avhengig av stor tillit for å kunne besøke innsatte i norske fengsler. Det lokale visitorutvalget samarbeider tett med det lokale fengslet for å sikre klare og tydelige rutiner rundt det enkelte besøk. Sikkerhet for den frivillige er avgjørende for at besøk skal kunne gjennomføres. Alle visitorer blir grundig kurset, samtidig som de må rette seg etter gjeldende instruksjoner og regler i det lokale fengselet. Uten en gjensidig tillit og tett samarbeid med Kriminalomsorgen, hadde ikke visitortjenesten kunnet fungere. I kraft av vår nøytralitet har Røde Kors det privilegiet å kunne gå på en-til-en-besøk på cella. Dette i motsetning til både advokater, pårørende og andre organisasjoner som må gjennomføre besøket på besøksrom. Riksadvokaten har i tillegg, som nevnt, gitt Røde Kors særskilt adgang til å besøke varetekstsinnsatte. Dette omfatter også innsatte med restriksjoner som for eksempel brev- og besøksforbud. Dette i sum betyr at det må stilles strenge krav til den som skal være visitor.

Krav til frivillige visitorer

Visitorer i Røde Kors må

- ha fylt 25 år
- være medlem av Røde Kors
- kunne vise til plettfri vandel

- ha fått godkjenning etter intervju av lokalt fengselsutvalg
- ha gjennomført obligatorisk opplæring
- delta på faglige samlinger
- undertegne og overholde etikk- og taushets-erklæring
- ha ID-kort og delta i evalueringssamtale hvert tredje år ved fornying av ID-kortet

Krav til opplæring

- Introduksjonskurs til Røde Kors
- Grunnkurs i førstehjelp
- Grunnkurs i psykososial førstehjelp
- Eget visitorkurs som går over 15 timer

I tillegg til de obligatoriske kursene, får de frivillige visitorene også tilbud om å delta på lokale fagsamlinger og andre samlinger i Røde Kors' regi. Hvert år arrangeres det også en stor nasjonal samling for visitorene der to frivillige fra alle visitorutvalg i hele landet deltar.

Samarbeidspartnere og bidragsytere

Vår hovedsamarbeidspartner i det daglige arbeidet er Kriminalomsorgen og det enkelte fengsel. Vi får noe økonomisk støtte fra Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) hvert år for å drifte aktiviteten. I tillegg finansierer Røde Kors lønn til en nasjonal koordinator. Visitortjenesten får utover dette ingen midler fra næringsliv eller private sponsorer. Visitortjenesten

er i all hovedsak basert på lokale ildsjeler og frivillige ressurser. Lederne for de lokale utvalgene og de trofaste visitorene har et stort ansvar og mange arbeidsoppgaver, men gjør dette helt og holdent på sin egen fritid og uten betaling. I sum er dette en betydelig frivillig humanitær innsats som ikke er synlig for oss utenfor murene.

Tall

Visitortilbudet finnes i alle landets fylker og i alle Kriminalomsorgens fem regioner:

- **Region Øst:** Bredtveit, Indre Østfold (avdeling Eidsberg og avdeling Trøgstad), Halden, Oslo, Ravneberget, Sarpsborg, Gjøvik, Hamar, Ila, Kongsvinger, Ullersmo, Drammen, Nordre Vestfold (avdeling Horten og Hof), Søndre Vestfold (avdeling Berg og Larvik), Ringerike, Sandefjord, Sem, Bastøy og Skien fengsel
- **Region Sørvest:** Arendal, Haugesund, Kristiansand, Evje, Stavanger, Sandeid og Åna fengsel
- **Region Vest:** Bergen, Hustad, Vik og Ålesund fengsel
- **Region Nord:** Bodø, Tromsø, Trondheim, Mosjøen og Vadsø fengsel

Pr. 31.12.2014 var det visitorutvalg og visitorer ved **35** av Norges 42 fengsler (overgangsboliger er ikke medregnet). Røde Kors har visitortjeneste i 39 separate avdelinger. Ved Verdal fengsel har Røde Kors aktiviteter for innsatte, men tilbudet klassifiseres ikke som visitortjeneste. Røde Kors hadde i slutten av 2014 i **430** aktive visitorer som gjennomførte til sammen ca. **5500** besøk. I tillegg til en-til-en-besøk på cella, arrangerer Visitortjenesten en rekke fellesarrangementer i løpet av et år, som for eksempel bingokvelder, pizzatreff, vårfester og sommerfester, ved de lokale anstaltene.

Visitortjenesten i media

SIDEN SIST

i Smaalenene

TIPS OSS 909 70 700

REVESTREKER

Matministeren har nå funnet ut at moten er for dyr for folk med dårlig råd. Det har folk med dårlig råd visst lenge.

Mikkell

PÅ TRÅDEN

redaksjonen@smaalenene.no

LIVSFARLIG FOR SYKLISTER

EDSBERG: En eidsbergdame er forskrekket over alle syklistene som tar å fare langs trafikklerte veier uten refleksvest eller fargerike klær.
-Plutselig dukker de opp som grå skygger foran bilen. Ofte er det nærmest et mirakel at de ikke blir påkjørt. Mange sykler til jobb, det er vel og bra. Men nå som det blir stadig mørkere om morgenen må de gjøre hva de kan for å bli sett. Det finnes jo så mye fint i selvsyende klær for syklist. Brukt blindevest og ha på deg refleksvest e.l. når du sykler, er damens barn til syklistene.

SOLKREMEN DIN I TORSK

Stoffene som skal beskytte deg mot solstråler, ender opp i torsk i Østfolden, viser undersøkelser gjort av Norsk institutt for vannforskning (NIVA) og Norsk institutt for luftforskning (NILU) har på oppdrag fra Miljødirektoratet.
-Dette er stoffer som beskytter mot ultrafiolett stråling. Forbruket er omfattende. De finnes i solkrem og kosmetikk, men brukes også som tilsetningsstoff i lak og plastprodukter, sier Ellen Hambro, direktør for Miljødirektoratet. En lang rekke urengelige kjemikalier er mistenkt for å være miljøskadelige, men vi har liten kunnskap både om spredning og effekter.
Rapporten viser blant annet at torsk i Oslofjorden inneholder høye verdier av UV-kjemikalier.

TRENGER FLERE: Visitorene fra Indre Østfold ønsker seg flere med på fengselsbesøk og sosiale sammenkomster.

Besøker innsatte

Rutinerte visitorer ønsker seg flere i tjenesten.

KRISTINA TANGEN
kristina.tangen@smaalenene.no

-Hva er en visitør?
-En visitør er en frivillig som er med og besøker de innsatte i Indre Østfold Fængsel avdeling Eidsberg og avdeling Trogstad, forteller Linn Angell (33), ny leder for visitortjenesten i Indre Østfold.
Hun tok over etter Ragnhild Kruse som har vært engasjementsleder i 16 år.
Det var Bjørn Skofsrud og Trogstad Røde Kors som startet tiltaket i 1989.
Formålet er å gi den innsatte impulser fra utviden og gi besøk

av en ikke-fordømmende uavhengig part.

-Hvem får besøk av dere?

-De som ønsker samtaler på tomannshånd må søke og bli godkjent for at vi kan gå på besøk.
En dag i måneden arrangerer de også bingo i fengselet i Eidsberg og quiz i fengselet i Trogstad. Dette tilbuddet er for alle.
-Vi ønsker å få flere til å benytte seg av tilbudet med samtaler. Vi skal markedsføre det mer overfor de innsatte, og håper på økt kapasitet med flere visitorer. Men samlingene vil fortsatt være svært hovedsakelig, sier Angell.
I Indre Østfold har de nå lite frivillige i visitortjenesten. De prioriterer de innsatte som sitter i varetekt og søla-

sjon, unge førstegangssønnere og innsatte med barn.

-Hva skal til for å bli en visitør?

-Man må først melde seg inn som medlem i Røde Kors. Så må man intervjues og godkjennes av kriminalomsorgen. Alle må gjennom obligatorisk opplæring i form av infomøte, kurs og faglige samlinger, forteller Angell.
Videre må man ha fylt 25 år, vise til plettfri vandl, undertegne og overholde etikk- og taushetsplikt, samt ha ID-kort og delta i evalueringssamtale hvert tredje år. Taushetsplikten gjelder også overfor ansatte i fengselet med mindre liv eller helse står i fare.
-Man må være villig til å gå litt av fritidsen sin, understreker

Angell og legger til at de ønsker seg flere språklige.

-Hvorfor er dere visitorer?

-Det er veldig hyggelig. Det gir mye tilbake. De er alltid glade for at vi kommer, og for mange er vi de eneste som besøker dem, sier Anne Breivik Hansen (58).
-Vi merker at de synes det er godt å snakke med andre enn betjente, advokater og medfanger. Vi kommer utenfra, sier Nathalie Bistaua (33).
-Vi ønsker å gjøre noe for andre, tilføyer Leonard Sivomd (64) opprøpning.
-Den viktigste oppgaven er å lytte, sier Amy Opedal (59), som vil få fram at hun alltid har følt seg trykket ansatte rundt seg.

Jemstreff i Hole

LIV senter. Klokken 17.00 var ca. 50 gjester kommet, bordene var dekket med duker og serverter i lys og vridde farger, og sju medlemmer av venneforeningen hadde smusst med lekreste smørbrød.
Venneforeningens frofaste spilletmann Thorbjørn Eriksen kom med sitt trekk-

Revmatikermøte

FORENINGSLIV
Jevnaker Revmatikermøte. Vi var 21 stykker som hadde kommet for å ha esangtime med Hans-Arne.
Det ble en hyggelig time med lys og kjære sanger. Mange sang med, for nesten alle kunne noen av sangen. Og kunne vi ikke orde-

ne var det bare å nyne med.

Det var en halv time med sang for kaffen og en halv time etterpå. Hans-Arne har med egne sangbøker, slik at vi kan følge med på alle sangene. Kaffe, rundstykker og kake harer med, samt loddslag. Ingeborg orienterte også om de to-dagskursene vi har planer om i løpet av sommeren. En tur før ferien, i juni og i august.

Ønsker flere visitorer i fengselet

- Godt å snakke med noen

Ringerike fengsel:

«I dag er det 13-14 aktive visitorer ved fengslet på Tyrstrand. De besøker innsatte en time hver 14. dag. Det er godt å ha noen å snakke med, sier Faruk. Han setter stor pris på visitortjenesten.»

(faksimile Ringerikes Blad, 25. april 2014)

BESØK I FENGSEL

HANNE SKRATAAS
hanne.skrataas@ringebld.no 916 52 057

I dag er det 13-14 aktive visitorer ved fengslet på Tyrstrand. De besøker innsatte en time hver 14. dag.

-Det er godt å ha noen å snakke med, sier Faruk Calkici. Han setter stor pris på visitortjenesten.
-Vi snakker om alt mulig, ofte om politikk og historie. Besøkne betyr mye, sier han.
Han satt varetekt i Ringerike fengsel da Ringerikes Blad traff han.

Givende

Artid Smeby har vært visitør i sju år og synes det er givende. Nå oppfordrer han, sammen med Jan Wetter og Ingrid Petersen, flere til å ta del i visitortjenesten fra Ringerike og Hole Røde Kors.

«Vi visitorer har også stort utbytte av møtene. Vi må huske at de innsatte skal ut i samfunnet igjen, og vi har ingen ting for å skygge utover, sier de.
Smeby legger til at man som visitør møter hele mennesket. Det at man har havnet i fengsel viser seg å være én del av personligheten. Den du møter er så mye mer.
-Vi må heller ikke glemme at varetektinnsatte ikke er dæmt enn, sier han.

Får ikke besøk

Mange innsatte får ikke besøk av familie eller venner. Visitoren blir den nærmeste fortrolige. Det kan være greit å ha en nøytral person å snakke med. Visitorene har taushetsplikt, og de besøker de innsatte inne på cella.
-Jeg håper flere kan avsette en time hver uke. De in-

BLI VISITØR: Jan Wetter, fengselsprest Terje Salvgisen, Artid Smeby og Ingrid Petersen oppfordrer flere til å engasjere seg i visitortjenesten i Ringerike fengsel.

Språkknusker

- Mange innsatte har utenlandsk bakgrunn. Det er derfor ønskelig at visitorene har språkkunnskaper. Spesielt ønskelig er det med visitorer som snakker osteuropiske språk, sier fengselsprest Terje Salvgisen.
Både Røde Kors og kirken har besøktjeneste ved Ringerike fengsel og det er fengselsprest som koordinerer dette.

Introduksjonskurs

- 5. mai inviterer vi til introduksjonskurs med informasjon om kurspakke for frivillige, sier Marit Svendsen i Ringerike og Hole Røde Kors.
Hun håper mange møter opp, og hun er tilgjengelig for mer informasjon.
Visitorene får også orientering av fengselsprest og ledelse ved fengslet før de starter i tjenesten.

VISITORTJENESTEN

- Ringerike og Hole Røde Kors visitortjeneste ønsker flere som kan bli med og besøke innsatte i Ringerike fengsel.
- Visitorene er til stutte for innsatte som ønsker noen å snakke med.
- Visitortjenesten er religionsnøytral.
- Visitortjenesten er frivillig og ikke betalt. Visitorene besøker Ringerike fengsel en time hver 14. dag.
- Mange av de innsatte ved Ringerike fengsel har utenlandsk bakgrunn. Det er derfor ønskelig at visitorene også kan andre språk enn norsk.
- For å bli visitør må du være over 25 år, ha plettfri vandl og ha gjennomført kurs i regi av Røde Kors. Det må undertegnes på taushets- og erklæringsform.
- Om kurs: Se nettsidene til Ringerike eller Facebooksiden for Ringerike og Hole Røde Kors

Røde Kors

Postboks 1 Grønland, 0133 Oslo
Hausmanns gate 7, 0186 Oslo
Telefon 22 05 40 00 | Telefaks 22 05 40 40
www.rodekors.no